

Акт

лісопатологічного обстеження лісових насаджень філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України», що потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів у 2025 році

23.05.2025

с. Геронимівка

Нами, начальником відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Оленою, інженером охорони й захисту лісу Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» КОЗКОЮ Вадимом, лісничим Білозірського лісництва КРАВЧЕНКОМ Павлом, Денгівського лісництва ШАПРАНOM Володимиром, лісничим Закревського лісництва КОВТУНОМ Тарасом, лісничим Свидівського лісництва КРАВЧЕНКОМ Юрієм, лісничим Тясминського лісництва ПЕРЕПЕЛИЦЕЮ Романом, проведено з 20 по 23 травня 2025 року лісопатологічне обстеження насаджень Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» з метою здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі **270,3 га**.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проектів організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2014 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	Площа можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів лісовпорядкування								Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 га		
Закревське	20	23	4,9		4,1	7ЯЗ1ДЗ2ГЗ+ЛПД+КЛГ	110	0,60	2	27	36	240	4	
Закревське	21	9	31,5	8	16,0	7ЯЗ1ДЗ1ЛПД1ГЗ+КЛГ	100	0,70	1	29	40	350	4	
Закревське	27	17	29,0		5,0	8ЯЗ1ДЗ1ГЗ+ЛПД+КЛГ	105	0,60	1	28	36	260	4	
Закревське	27	17	29,0	4	2,1	8ЯЗ1ДЗ1ГЗ+ЛПД+КЛГ	105	0,60	1	28	36	260	4	
Закревське	27	17	29,0	5	6,3	8ЯЗ1ДЗ1ГЗ+ЛПД+КЛГ	105	0,60	1	28	36	260	4	
Закревське	27	17	29,0	6	7,2	8ЯЗ1ДЗ1ГЗ+ЛПД+КЛГ	105	0,60	1	28	36	260	4	
Закревське	38	9	23,0	5	7,0	5ЯЗ2ДЗ1ЛПД1КЛГ1ГЗ+БРС	85	0,70	1	27	32	260	4	
Закревське	38	9	23,0	6	1,6	5ЯЗ2ДЗ1ЛПД1КЛГ1ГЗ+БРС	85	0,70	1	27	32	260	4	
Закревське	38	9	23,0	7	1,6	5ЯЗ2ДЗ1ЛПД1КЛГ1ГЗ+БРС	85	0,70	1	27	32	260	4	
Закревське	39	14	0,6		0,6	8ДЗ2ЛПД	71	0,70	1	23	24	260	4	
Закревське	41	3	2,7		2,7	10ДЗ+ГЗ	73	0,70	1	23	24	275	4	
Закревське	41	21	5,0		5,0	10ДЗ+ГЗ	76	0,80	1	23	24	300	4	
Закревське	43	2	22,5		5,3	10ДЗ+ГЗ	111	0,60	3	24	32	250	4	
Закревське	43	2	22,5	7	1,6	10ДЗ+ГЗ	111	0,60	3	24	32	250	4	
Закревське	43	2	22,5	8	2,6	10ДЗ+ГЗ	111	0,60	3	24	32	250	4	
Закревське	43	2	22,5	9	0,8	10ДЗ+ГЗ	111	0,60	3	24	32	250	4	
Закревське	43	10	10,0		10,0	8ДЗ1ЯЗ1ГЗ+КЛП	73	0,70	1	23	32	250	4	
Разом по лісництву:			329,7		79,5									
Тясминське	283	5	35,0		17,5	7ДЗЗСЗ+БП+ОС+ЛПД	90	0,70	1	27	36	355	2	
Тясминське	286	31	10,0		3,6	10СЗ	67	0,70	1А	25	32	365	2	
Тясминське	290	14	2,2		2,2	3ДЗ7СЗ	75	0,70	1	25	32	350	2	
Разом по лісництву:			47,2		23,3									
Білозірське	204	20	13,0		13,0	7ДЗЗСЗ	80	0,50	1	26	34	240	2	
Білозірське	226	30	1,5		1,5	9СЗ1ДЗ+БП+ГЗ	63	0,70	1Б	30	36	460	2	
Білозірське	232	26	4,1		3,2	10СЗ	56	0,70	1	19	26	260	2	
Білозірське	232	38	1,8		1,4	10СЗ	56	0,70	1А	22	28	325	2	
Білозірське	239	12	12,0		11,2	6ДЗЗСЗ1БП	90	0,60	2	24	32	270	2	
Білозірське	260	8	15,0		15,0	6ДЗ4СЗ	61	0,70	1	22	26	300	2	

Білозірське	260	11	8,0		8,0	6ДЗ3С31БП+ЛПД	66	0,80	2	20	30	300	2
Білозірське	260	13	4,4		4,3	8С32ДЗ+БП	51	0,70	1А	22	24	280	2
Білозірське	261	1	4,7		4,7	8Д32СЗ	65	0,70	2	23	26	280	2
Білозірське	270	16	1,6		1,6	5Д32Г32С31ОС+БП	65	0,80	1	24	30	260	2
Білозірське	273	3	23,0		20,5	9С31ДЗ+БП	61	0,80	1А	23	30	370	2
Білозірське	273	3	23,0	5	0,2	9С31ДЗ+БП	61	0,80	1А	23	30	370	2
Разом по лісництву:			89,1		84,6								
Деньгівське	39	9	0,7		0,7	7КЛЯ1КЛП1ВЛЧ1ВЗШ	30	0,80	2	15	20	130	3
Деньгівське	105	11	2,5		2,5	8Д32ЛПД	95	0,60	2	23	30	200	3
Деньгівське	105	62	4,0		4,0	8Д32ЛПД+БП	95	0,50	2	23	32	180	3
Деньгівське	106	71	0,8		0,8	10БП	54	0,50	1	20	24	140	3
Деньгівське	113	4	10,5		10,5	10СЗ+АКБ	50	0,70	1А	21	24	300	3
Деньгівське	114	11	15,0	2	8,7	8С31АКБ1ЛПД	46	0,70	2	16	20	177	3
Деньгівське	117	1	6,9		6,9	10СЗ	74	0,65	1	25	32	350	3
Деньгівське	117	2	2,1		2,1	10СЗ	64	0,70	1	23	28	340	3
Разом по лісництву:			42,5		36,2								
Свидівське	3	8	8,9		8,9	10ДЗ+СЗ+ЛПД+ГЗ+ЧШ	81	0,80	1	26	32	410	2
Свидівське	7	17	4,2		3,9	6Д31С32КЛГ1ОС+ЛПД+ГЗ+БП+АКБ	76	0,50	1	25	32	220	2
Свидівське	12	15	16,0		15,6	10ДЗ+ГЗ+ЛПД	81	0,60	1	25	40	270	2
Свидівське	13	19	8,5		8,5	10ДЗ	76	0,60	1	26	36	290	2
Свидівське	42	28	4,0		4,0	7Д31ЛПД1ОС1ЯЗ	71	0,60	1	22	24	230	2
Свидівське	42	29	3,3		3,3	4ДЗ3ВЛЧ1ОС1БП1КЛГ+ЯЗ	100	0,60	1	28	36	280	2
Свидівське	43	1	2,5		2,5	9Д31ЯЗ+БП	91	0,60	1	28	40	340	2
Разом по лісництву:			234,0		46,7								
Всього по філії ВСР:			270,3										

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів в лісових насадженнях Білозірського, Деньгівського, Закревського, Свидівського, Тясминського лісництв Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі – Надлісництво), призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану, було проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись Санітарними правилами в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555.

Обстеженням встановлено:

За результатами оцінки санітарного стану лісових насаджень Надлісництва відмічено, що насадження мають незадовільний санітарний стан в результаті глобальної зміни клімату, зокрема, потеплінням (засуха та відсутність опадів), у зв'язку із чим, склалися сприятливі умови для розмноження стовбурових шкідників і розповсюдження хвороб.

На обстежених ділянках по вищевказаним лісництвах у вибірку санітарну рубку відбиратимуться соснові дерева, в основному V – VI категорії санітарного стану: з рудою та відсутньою хвоєю, поваленими та зламаними в комелі сухостійними стовбурами та завислими на інших деревах, з частковим та повним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками (короїдами, вусачами, златками).

По Білозірському й Тясминському лісництвах в невеликій кількості будуть відібрані хвойні дерева IV категорії, на яких більше 30 відсотків вершини крон заселені омелою австрійською.

Переважаючими видами стовбурових шкідників, що завдали найбільшої шкоди лісовим насадженням Надлісництва, є короїди верхівковий та шести зубчастий, в меншій мірі - малий сосновий лубоїд, вусачі: сірий довговусий, кореневий коротковусий, рагій ребристий та златки. Вся пошкоджена стовбуровими шкідниками частина хвойних дерев уражена заболонною синьою гниллю дереворуйнівних грибів, які розвиваються в ходах комах у заболонній частині стовбурів. Посиніння деревини хвойних дерев пов'язане з патогенним

грибком офіостомой. Осередок стовбурових шкідників по Черкаському надлісництву обліковується.

Шкідливість комах і збудників хвороб проявляється у порушенні структури крон, частковій або повній втраті хвої, зменшенні приросту, зменшенні стійкості до дії вітру та інших чинників, погіршенні санітарного стану дерев або їхньої загибелі, впливі на генеративну сферу дерев, а також – на якість лісової продукції, зокрема деревини.

Слід відмітити, на змішаних сосново – дубових ділянках **Білозірського, Свидівського й Тясминського** лісництвах будуть відбиратись дерева сосни V – VI категорії, пошкоджені короїдним враженням, а **дуби - тільки VI категорії санітарного стану.**

По **Закревському** лісництву в ясеневих та дубових насадженнях будуть відібрані дерева ясена, дуба тільки VI категорії.

По **Деньгівському** лісництву вибіркової санітарній рубці підлягають соснові дерева IV – VI категорії: із жовто – зеленою, червоною та відсутньою глицею, з локально відшарованою корою, пошкоджені стовбуровими шкідниками. В кварталі 113 виділі 4 відмічаємо велику кількість повалених сухостійних дерев, із зламами в комелі; в кварталі 114 виділі 11 пошкодження шкідниками груп дерев, в основному нанесені малим сосновим лубоїдом та вусачами.

В кварталі 105 виділах 11, 62, кварталі 106 виділі 71 Деньгівського лісництва ВСР підлягають дерева дуба, берези VI категорії та поодинокі із виходом дереворуйнівних грибів – трутовиків, збудників стовбурових гнилей. В цьому ж лісництві в кварталі 39 виділ 9 - вздовж дороги місцевого значення будуть відібрані небезпечні дерева листяних порід з нахилом стовбурів більше ніж 30 градусів від вертикальної осі.

По всіх соснових ділянках слід відмітити враження поодиноких дерев раком – сірянкою з ранами, які розташовані в середній і верхній частині стовбурів під кронами. Є рани витягнутої форми, кора на ранах відшаровується, живиця, яка виділялась із зруйнованих смоляних ходів, засохла в повітрі. У ВСР підлягають дерева, де рана охопила понад 1/2 периметра стовбура в нижній частині (нижче середини) крони або всохло понад 1/2 крони.

По Черкаському надлісництву відбиратимуться листяні дерева всіх наявних у складі порід - VI категорії санітарного стану.

На обстежених ділянках Надлісництва, які відносяться до рекреаційно – оздоровчих та захисних лісів, у вибірку санітарну руку будуть відібрані дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів та уражені раковими хворобами лише IV та V категорії санітарного стану лісів згідно «Санітарних правил в лісах України».

На момент обстеження відведення лісових ділянок у вибірку санітарну рубку проведено частково.

Таким чином, зважаючи на незадовільний санітарний стан насаджень, керуючись «Санітарними правилами в лісах України» в обстежених деревостанах Надлісництва доцільно здійснити вибірку санітарну у рубку із видаленням дерев, пошкоджених стовбуровими шкідниками та уражених хворобами лісу, а саме:

- дерева хвойних порід V – VI категорій санітарного стану, пошкоджені комплексом стовбурових шкідників: короїдами (верхівковим та шести зубчастим, малим сосновим лубоїдом), вусачами (сірим довговусим, рагієм ребристим, кореневим коротковусим), златками;
- дерева сосни, на яких верхи крони понад 30 відсотків заселено омелою австрійською;
- поодинокі дерева сосни з ранами раку – сірянки (понад 1/2 периметра) або із всохлою корою;
- дерева листяних порід (дуб, ясен, граб, липа, клен, акація, осика, вільха, береза) VI категорій санітарного стану;
- поодинокі дерева листяних порід, вражених дереворуйнівними грибами;
- повалені дерева, із зламами в комелі, із зламами верхів дерева хвойних та листяних порід;

- дерева листяних порід вздовж дороги з нахилом стовбурів більше ніж 30 градусів від вертикальної осі.

Характер всихання поодинокий та груповий, темп поступовий та різкий, ступінь всихання слабкий та середній.

При проведенні вибіркового санітарного рубку у насадженнях філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» залишати дерева, які виконують важливі біоценологічні функції та слідкувати, щоб зменшення повноти насаджень не було нижче встановленого показника повноти згідно «Санітарних правил в лісах України».

ДСЛП «Херсонлісозахист» рекомендує лісовій охороні Філії здійснювати постійний моніторинг за поширенням шкідників лісу та проводити наземні біологічні заходи боротьби із шкідниками лісу.

Одним із заходів зменшення небезпеки поширення стовбурових шкідників та хвороб лісу є вчасне проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Висновок:

1. В насадженнях, пошкоджених стовбуровими шкідниками та уражених хворобами лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження у прилеглих насадженнях стовбурових шкідників, хвороб лісу та зниження рівня пожежної небезпеки й забезпечення належного санітарного стану, провести заходи поліпшення санітарного стану лісів із застосуванням найефективніших методів та технологій, враховуючи стан насаджень, особливості розвитку шкідників.
2. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення **вибірково санітарної рубки на загальній площі 270,3 га.**
3. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів здійснювати з дотриманням вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555.

Акт складений в 3 примірниках.

Додаток: фотоматеріали

Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист»

Олена ДОМАНЧУК

Інженер охорони й захисту лісу Черкаського надлісництва
філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Вадим КОЗКА

Лісничий Білозірського лісництва

Павло КРАВЧЕНКО

Лісничий Деньгівського лісництва

Володимир ШАПРАН

Лісничий Закревського лісництва

Тарас КОВТУН

Лісничий Свидівського лісництва

Юрій КРАВЧЕНКО

Лісничий Тясминського лісництва

Роман ПЕРЕПЕЛИЦЯ